

Mit jelent a magyar reformátusok egysége?

A Magyar Református Egyház 2009. május 22-i Alkotmányozó Zsinata és Hálaadó Ünnepe alkalmából a *Mediárium* szerkesztősége körkérdezt intézett a református püspökökhöz *Mit jelent a magyar reformátusok egysége?* címmel. Bölcskei Gusztáv, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke, Csomós József, a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke, Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület helyettes püspöke, Fazekas László, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke, Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke és Zán Fábián Sándor, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke juttatta el szerkesztőségünkhöz válaszát, melyeket az alábbiakban közlünk.

1. Miben látja a közös alkotmány elfogadásának jelentőségét?

Bölcskei Gusztáv:

A nap választott jelmondata: Krisztus a jövő, együtt követjük őt. Mielőtt bármilyen jogi megközelítést tennénk, ez a jelmondat fejezi ki igazán ennek a napnak és minden eseményének jelentőségét. Egyfelől hitet tesz amellett, hogy egyedül Krisztusban és Krisztus által van jövője az egyháznak, másfelől ez az a közösség, amelyben ezt a jövőt jó megélni. A családegyesítéshez lehetne ezt hasonlítani. A család minden tagja segíti és kiegészíti a másikat, együtt viselik a terheket, egymásra támaszkodnak. Az egységes alkotmány elfogadásának és az egység kimondásának pedig az a célja, hogy együtt hatékonyabban és hitelesebben tudjuk végezni azt a missziót, amit eddig külön-külön voltunk kénytelenek.

Csomós József:

A közös alkotmány jelentőségét abban látom, hogy nem kerítést épít, hanem kereteket ad. Ezért van lehetőség a későbbi csatlakozásra is. A kerítés elzár, a keret másoknak is teret ad. Biztos vagyok benne, hogy lesznek olyanok – vagy már vannak is –, akik a kerítést fogják látni benne, sőt ezt politikai szempontból majd hangsúlyozzák is.

Holott keretet adni kerítés helyett: ez az elfogadás gesztusa, a befogadást hangsúlyozza a kizárás helyett. Számunkra ez magától értetődő, mert a reformációtól kezdve itt, a mi vidékünkön – a zempléni és ungi egyházmegyékben – mindig éltek nem magyar anyanyelvű, mégis hozzánk tartozó reformátusok. Az alkotmány elfogadása megméri gondolatainkat és szándékainkat, s megmutatja, hogy a reformációtól indulva – mennyi történelmi vihar után – hol tartunk ma a befogadás és az elkülönülés terén.

Csűry István:

Az Egyetemes Imahét 2009-es vezérgondolata Ezékiel 37,17-ben található. Ezékiel a halál völgyében, a megszáradt csontok között Isten szavára kíváncsi. Isten a prófétához szól, s a következőt mondja: „eggyé legyenek kezdedben.” Ezzel máig aktuális feladatot határozott meg számunkra. De az egységnek akadályai is vannak. Sokan vannak, akik a másét szeretnék osztani, miközben a magukét féltőn őrizgetik, s kevesen maradtak, akik a mennyei Ajándékozóra tekintenek. A testvériség kölcsönösségen alapuló működésének zavara okozza a gazdasági válság és a lelki meghasonlás terjedését a világban, és gyülekezeteink életében is.

Református egyházunknak egyetlen esélye, ha Isten szavára egyre jobban odafigyelő közösséggé válik. Ebben a figyelő szolgálatban szereshető vissza egyházunk tekintélye, hitele. Meg kellett tanulnunk, és meg kell tanítanunk, hogy Isten jóakarátának előzménye nem bennünk van, nem imádságainkban, nem is a cselekedeteinkben, hanem egyedül Őbenne, aki kész megszüntetni a reménytelenséget, a csüggedést, az eredménytelenséget és végül a halált is. Ezékiel igehirdetését Isten úgy áldja meg, hogy Ezékiel végignézheti a csontok megéledését, majd a lélek érkezését. A csodának egyetlen feltétele van: legyenek eggyé!

Eggyé lenni, Isten követelménye ez. Krisztus egyháza egy, és Ő a feje ennek a testnek. Azonban érzékelnünk kell, hogy az egyház részekbe tömörült. Egyazon felekezeten belül is létezik a részekre való tagolódás – földrajzi, hagyománybéli, felfogásbéli különbözőségek miatt. A magunk ereje nem elegendő a magunk alkotta válaszfalak lebontására, vagy akár átjárhatóvá tételére. Napról napra hajlamosak vagyunk falakat építeni és kapukat zárni. Isten közbelép, s hangsúlyozza, hogy eggyé kell lennünk. Számomra a magyar reformátusok egységét az jelentené, ha láthatnám, mint Ezékiel, magyar nemzetünk református részét lélekkel és szívvel elindulni Krisztus felé.

Fazekas László:

Az alkotmány a Kárpát-medencei magyar reformátusság természetes összetartozásának, létező egységének egyházjogi formában történő kinyilvánítása. Egyházunk azonban sajátos helyzetben van. Tudni kell, hogy a reformáció korától léteznek szlovák

ajkú református gyülekezetek, elsősorban Zemplén megyében. Az első szlovák nyelvű nyomtatott könyv a 18. században, Debrecenben kiadott énekeskönyv volt. Ennek ellenére nem ért bennünket meglepetésként, hogy a szlovák ajkú reformátusok másképp tekintenek az egységesülési folyamatra, mint mi, magyarok. Nyitottság (pl. a szlovák református lelkészek is gyűjtöttek a nyugdíjas kárpátaljai református lelkészeknek), de ezzel együtt kétely is tapasztalható a részükről. Ezért a Zsinatunk úgy döntött, hogy a feszültségek elkerülése érdekében egyelőre nem ratifikáljuk az alkotmányt, hanem időt adunk a kérdés megvitatására. Bízunk abban, hogy sikerül olyan megoldást találni, amely eloszlatja a kételyeket. Azonban addig is, amíg ez bekövetkezik, minden lehetséges formában szeretnénk tovább vinni és erősíteni az együttműködést a többi magyar református egyházzal.

Steinbach József:

Az egységes Magyar Református Egyház jelmondata: „Krisztus a jövő, együtt követjük Őt”. Ez a jelmondat önmagáért beszél. Annak kifejezése, hogy a középpontban továbbra is az élő, feltámadott Jézus Krisztus áll, aki elküld bennünket a szolgálatra. Azért, hogy szolgálatunkat az Úr dicsőségére áldottan és hasznosan végezhessük. Szükségünk van egymásra, egymás erősítésére. A közös alkotmány kifejezi, hogy a tagegyházak együttműködnek Krisztus evangéliumának hirdetésében, nemcsak a magyar reformátusok, hanem minden ember egységét, s megbékélését szolgálva. A közös alkotmányban ez az együttműködés megmutatkozik a jogalkotás, a közös képviselet, a szeretetszolgálat, a misszió, az oktatás és az ifjúsági munka területén, továbbá a kommunikáció és a nyugdíjügyek intézésében.

Zán Fábián Sándor:

Május 22-én Isten segedelmével megtesszük az első, régóta esedékes lépést egyházunk egységes intézményének létrehozása felé. A jövőben az egységes alkotmány elfogadásával már adott lesz az út, amelyen haladnunk kell. Egyházi és nemzeti közösségeink életében ez biztosítja majd a közös fellépés kereteit a múlt sérelmeinek orvoslásához. De fontos szerepe lesz az alkotmánynak a hitélet tökéletesítésében is, mivel az alapokmány feleleveníti a régi reformátori elveket, amelyek kimondják, hogy közösségünk erős várát elsősorban a Szentírás, a II. Helvét Hitvallás és a Heidelbergi Káté hármas egységére kell alapozni. Az így létrehozott új egység közös jövőt ígér nemcsak a Kárpát-medencei, hanem a világ összes református közössége számára, mert az egységes fellépés jelentősen megnöveli a megmaradás esélyeit.

2. Melyek az egységesülési folyamat előzményei és okai?

Bölcskéi Gusztáv:

A reformáció után a kényszerű szervezeti széttagoltságban élő egyházrészek 1881-ben Debrecenben létrehozták a Magyar Református Egyház teljes szervezeti egységét. Az egységes Magyar Református Egyház létrejöttével megerősödött folyamat azonban több alkalommal is törést szenvedett. E törések közül a legfájdalmasabb a trianoni döntést követő határátrendezés volt, amely egyházunkat is újból szétszakította. 2004. december 5-e lehetőséget kínált a magyarság egységének kifejezésére, megerősítésére, ezzel a lehetőséggel azonban nem tudtunk élni. Éppen ez a népszavazás volt a kiváltó oka annak, hogy 2005-ben a Magyarországi Református Egyház több más egyházzal együtt beiktatta alkotmányába, hogy saját egyháztagjának ismer el mindenkit, aki magát reformátusnak vallja, és ezt kinyilvánítja.

Csomós József:

Az egységesülési folyamat előzménye éppen az, hogy megszűnt az egység. Nem tartalmi, teológiai vagy érzelmi síkon, hanem szervezeti, formai tekintetben s látható jegekben. Ez az elkülönülés magában hordozta annak veszélyét is, hogy idővel a formai különbözőség tartalmi eltéréshez is vezethet. Egyszerű példával élve: az istentiszteleti rend változása elvezethet odáig, hogy távolabbi gyülekezetekben nem ismerünk rá a református istentiszteletre. S ha a formai különbözőség teológiai okát megfogalmazza egy utánunk jövő nemzedék, az már tartalmi szakadást is jelenthet.

Az egységes alkotmányt előkészítő Generális Konvent életre hívását az a belátás indokolta, hogy kifulladásra és ellehetetlenültek azok a szervezetek és szerveződések, melyeknek a célkitűzései között szerepelt az egységesülési folyamat. Ennek személyi és szervezeti okai egyaránt voltak. Általános tapasztalat – és ez alól az egyház sem kivétel –, hogy nem lehet eredményes az a szervezet, ahol a terveket megalkotók a végrehajtás során nincsenek döntési helyzetben. Klasszikus képpel élve: a terv és a cél megvolt, és meg is maradt. Miután kiderült, hogy fordítva ülünk a lovon, megfordultunk. Így alakult meg a gyülekezetek presbitériumai által megválasztott egyházmegyei és egyházkerületi elnökségekből a Generális Konvent.

Csúry István:

A történelem sodrában a magyar reformátusok közösségét országhatárok szabdalják, menekültek tömegei módosították. Közel száz országban élünk kisebb-nagyobb gyülekezetekben és azokon kívül. Trianon után a Magyarország történelmi testétől elszakított hatalmas egyházrészek arra kényszerültek, hogy saját hagyományaik alapján,

ugyanakkor a hódítók törvényeit betartva hozzák létre saját intézményeiket. Évtizedes tapasztalatunk, hogy a kisebbségi létbe szorított egyházak nehezen tarthatták fent önazonosságukat az egyre mohóbb terjeszkedőkkel szemben, akik nemcsak területi igényüket, hanem a lelkek feletti hatalmukat is kiélték. A református hívek száma csökkenőben van, s ez a fogyás különösen szembeötlő egyes elcsatolt magyar vidékeken. A Kárpát-medencében és a világon bárhol élő reformátusok között fokozódik a beolvadás veszélye. Ez a veszély az anyaországban az egyháztól való elfordulásban érzékelhető, az elcsatolt területeken a többségi egyházak terjeszkedése figyelhető meg, a nyugati világban pedig főként az anyanyelv feladásában tükröződik.

A közös alkotmány elfogadása jelentős lépés lehet a kedvezőtlen jelenségek megfékezésében. A negatív tendenciák mindig olyan közegben fejlődnek, ahol az ellenállás velük szemben csökkenőben van. A magyar reformátusok összefogása mindig jó hatással volt a gyülekezetekre, sőt ezeken belül az egyéni életekre. Gondoljunk a világtalálkozókra, a testvérgyülekezetek kapcsolatfelvételére, a határon átívelő mozgalmakra. Nem szabad arról sem megfeledkeznünk, hogy voltak kezdeményezések, amelyek rövidebb-hosszabb idő után kiüresedtek, tagságuk megfáradt. Magyar nemzetünk élni akar, ennek református része legalább annyira, sőt éltetni is akarja a következő generációkat ezzel az alkotmányos testvéri összefogással.

Fazekas László:

A történelmi Magyarország református egyházának egységes szervezete Trianon után nem saját döntésünkből, hanem külső kényszerből, politikai nyomásra bomlott fel. A rendszerváltozás után, a megváltozott politikai környezetben nyilvánvalóvá vált, hogy az országhatárok nem lehetnek külső akadályai olyan egyházak egyesülésének, amelyek mindvégig megtartották az összetartozás tudatát.

Steinbach József:

A rendszerváltozást követően a kilencvenes években több szervezet segítette a szét-szórtságban élő magyar reformátusság működését. Gondolok itt a Magyar Református Világszövetségre vagy a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatára. A Generális Konvent 2004 júliusában tartotta első megbeszélését, ahol a 9 egyházkerület 64 egyházmegyéjéből érkeztek résztvevők. A Generális Konvent az állami szabályozás alapján működő testületi forma helyett belső egyházi törvények és megállapodások alapján keresi az együttműködés lehetőségét. A Generális Konvent 2008 júniusában, Pápán tartott ülése részletesen tárgyalta a közös alkotmány tervezetét. Az alkotmányt a csatlakozó egyháztestek zsinatai ratifikálták, így kerülhet sor május 22-én Debrecenben az Alkotmányozó Zsinatra.

Zán Fábíán Sándor:

A kérdés engem elsősorban visszatekintésre, a közelmúlt értékelésére, a miértek megválaszolására késztet. Hosszú évtizedek teltek el a második világháború óta a magyar reformátusság és az egész Kárpát-medencei magyarság életében úgy, hogy nem történt semmi érdemleges a kapcsolatokban, hogy beletörődéssel elfogadtuk és megszoktuk politikai és földrajzi szétszakítottságunk állapotát, hogy megelégedtünk a pusztá létezővel. És nem változtattak ezen az alaphelyzeten a körülöttünk lezajló rendszerváltozások sem, amelyek nagyszerű gazdasági, majd politikai ugródeszkának bizonyultak a korábbi hatalmi elit számára, míg a demokrácia tisztességesebb eszközeihez ragaszkodó nemzeti erők csatát csata után vesztek. Odáig jutottunk, hogy az egységesnek kikiáltott Európai Unió alapokmányából kiszorult a keresztény értékeket rögzítő cikkely, miközben láthatjuk az „eredményt”: a keresztény értékektől elszakadó nyugat-európai társadalmak a morális szétesés peremére kerültek. Nekünk nem szabad hasonló helyzetbe sodródni. Teljes meggyőződéssel állítom, hogy ez a körülmény is közrejátszott a Generális Konvent és az Alkotmányozó Zsinat döntésében, amelynek értelmében 2009. május 22-én közös alkotmány elfogadásával mondjuk ki a Kárpát-medencei Magyar Református Egyház egységét. Azt az egységet, amely ezt megelőzően századokon át létezett, hisz a református egyház soha nem mondta ki az elválást, mi önszántunkból soha nem szakadtunk el egymástól. Legyen az európai nagyhatalmak szégyene, hogy vallási és nemzeti egységünk erős, egészséges fáját mégis megcsonkították, lemetszették törzséről a Felvidéket, Kárpátalját, Erdélyt s a Délvidéket, a fa eleven ágait. Ezek az ágak – Isten kegyelméből – mégsem sorvadtak el, túléltek a megpróbáltatás évtizedeit a törzs, az éltető gyökérzet nélkül is. Ez maga a csoda, és csak annak a körülménynek köszönhető, hogy elegendő mennyi táplálékot kaptak. Most, hosszú évtizedek után megkíséreljük a lemetszett ágakat visszaoltani, a kirurgia képes kifejezésével élve: visszaszervesíteni az anyatörzsbe.

3. Mely területen itéli fontosnak az egységesülési folyamat folytatását, s milyen konkrét eredményekre számít?

Bölcскеi Gusztáv:

Először tisztázzuk, hogy milyen következményei nem lesznek ennek az alkalomnak. Nem jön létre jogi értelemben új szervezet, új intézmény. Van azonban három olyan terület, ahol már konkrétan elkezdődtek a munkálatok: az egységes istentiszteleti rendtartás kialakításában, közös énekeskönyv megalkotásában és a közös lelkészképzés, lelkésztovábbképzés terén. Ezekon túl erősödnek a testvérgyülekezeti kapcsolatok,

valamint a különböző intézmények közötti együttműködés. A részegyházak együttműködnek a jogalkotásban, a közös képviselő területén, az ökumenikus és más külső kapcsolatok kialakításában és szervezésében, a szeretetszolgálatban, a misszió, a kommunikáció, a sajtó, az oktatás, az ifjúsági munka és az informatika területén, valamint a nyugdíjúgyek intézésében is.

Csomós József:

Fontosnak ítélem a további egységesülési folyamatban azokat a területeket, ahol már eddig is elindultunk az együttgondolkodásban. Fontossági sorrend felállítása nélkül: ilyen az egységes lelkipásztorképzést lezáró magyar református lelkészi oklevél. Ilyen a konfirmáció gyakorlatának átgondolása után a magyar református egyháztagság kérdése. Ilyen a – már korábban említett – magyar református istentiszteleti rend. Ez mára az anyaországon belül is egyre sürgetőbbé vált! Hasonlóan fontos a magyar református egyházfegyelem kérdése. Nem is gondolnánk mennyire sürgető kérdések ezek. Az egységesülő Európában régi értelmükben eltűnnek a határok. Ha bármi okból a határon túli szomszéd faluba megy valaki templomba, ne kelljen megdöbbennie azon, hogy egész más gyakorlattal találkozik ugyanabban az egyházban.

Meg vagyok róla győződve, ha pontosan látjuk a célt, ahova el akarunk jutni, ha minden nap átgondoltan megteesszük azt, amit a cél eléréséhez tennünk kell, ha lesz elég hitünk és bátorságunk az utánunk jövőknek is hagyni munkát és sikereket, akkor az időtálló konkrét eredmények sem maradnak el.

Csúry István:

Mindig tekintélye van egy olyan testületnek, mely rendről, szervezetségről, belső harmóniáról küld jelzéseket. Református egyházunk szétdarabolt állapota azonban a megbonthatóság képzetét hordozza. Lehetnek olyanok, akik ezt úgy minősítik: nem tudunk eléggé egymásra figyelni, tehát lehet, hogy nem is akarunk egymás teherhordozásából részt kérni. Ám mi nem szétélesben lévő egyházi test vagyunk, hanem eleve egymáshoz rendelt részek, még akkor is, ha most sok ezer kilométer, vagy több száz határ választ el bennünket. Az egység proklamációja, az alkotmány elfogadása, a közös zsinat munkája a tekintélyes és hiteles magyar református egyházra mutat, amelyet államoknak, egyházaknak, világvallásoknak illik elfogadni és létét tiszteletben tartani. Az egység zsinata, a Generális Konvent megtárgyalhatja a bevált tapasztalatokat, és azokat közkinccsé teheti. Elnöksége képviselheti egyházunkat szomszédos államok kormányai előtt, felléphet, ha egy részegyháza hátrányos megkülönböztetést szenved el. Más felekezetek elöljáróival megtárgyalhatja az ökuménia jegyében azokat a bántó jelenségeket, amelyek megnehezítik az elvárható jószomszédi viszonyt. Egyház-

gazdálkodási, ingatlanhasznosítási terveket készíthetne elő. Óvoda-, iskola- és egyetem-fejlesztésben közvetíthetne. Közös projekteket indíthatna, amelyek elhanyagolt vagy távol eső régiókat csatlakoztatna és segítene a felzárkóztatásban. Mindenekelőtt azonban a teológiák kutatóprogramját kellene összhangba hozni, hogy a legújabb tudományos eredmények közkinccsé legyenek. Közös álláspontra kellene jutni továbbá egyházunkon belül a lelkeségi csoportok ügyében. Az egység bibliai, etikai, hitvallási alapokra helyezése a református gyülekezeteket egyenként is segíti saját önszervező-désük bátorításában. Erős családnak erős gyermekei vannak. A református emberek egyéni életükben is kérik a megerősítést.

Fazekas László:

A zsinati választások idején bemutatkozó levelemben jövőbeni szolgálatom fő szempontjaként a misszió és a diakónia erősítését emeltem ki. Úgy látom, hogy ezeken a területeken különösen segítenünk kell egymást. Nemcsak anyagi értelemben gondolom ezt, hanem a tudásunk, lelki erőnk megosztásában is. Ha Magyarországon, Erdélyben, Kárpátalján vagy Délvidéken missziói gyülekezet alakul ott, ahol korábban nem volt, az a mi ügyünk és a mi örömünk is. Ezért fontosnak tartom, hogy szülessen egy átfogó missziói stratégia, melynek kidolgozásánál és megvalósításánál egymást segíthetjük. Ezzel együtt szükség van a jogharmonizációra, elsősorban a lelkeszi szolgálat ügyében, hiszen (egyelőre legalábbis Szlovákia és Magyarország viszonylatában) az országhatárok megléte az emberek tudatából egyre inkább eltűnik, ez pedig kihatással van a parókiális jog érvényesítésére.

Steinbach József:

Május 22-én azt fejezzük ki, hogy az állampolgári identitás mellett, vagy inkább felett él bennünk egy másik identitás is, és egy aktuális igény ennek megjelenítésére. Ez az identitás a közös történelmi múltunk, hitvallásos egységünk, s mindenekelőtt gyülekezeteink hűsége a megváltó Krisztushoz. Ez az elszakíttottság ellenére mindig is meglévő lelki, tartalmi, hitvallásbeli s identitásbeli egység most Isten segítségével a közös alkotmány által egyházjogilag is definiált egységgé lehet.

Zán Fábrián Sándor:

Szép sikereket értük el már az eddigiek során is, de ezek csak részeredmények, s nem lehetünk velük elégedettek, mert lehetőségeinket korántsem merítettük még ki. A mi Urunk a szeretet nevében nagyobb feladatok teljesítésére hív bennünket, s hívó szavára a jövőre tekintettel is figyelniük kell. A Generális Konvent küldöttei kimondták, hogy a közös egyházi rendezvényeknél, amelyek az eddigi tapasztalatok szerint fontosak és

szépek voltak, sokkal többet szeretnénk, mert azok nem tudták kellőképpen gyógyítani a múlt sebeit. Együtt szeretnénk megvívni a hétköznapiok küzdelmeit is, amelyek régióként lehetnek nagyon hasonlóak, de a területi különbségekből adódóan lehetnek sajátosak is. Példaként említem, hogy a közoktatás terén felmerülő kérdések megoldására létrehoztuk a Kárpát-medencei Református Oktatási Alapot. Ennek elsődleges célja a nehéz anyagi helyzetbe került református oktatási intézmények megsegítése, s ebből látható, hogy ez tulajdonképpen egy szolidaritási alap. A lelkészképzés terén, pontosabban annak befejező fázisában szeretnénk megvalósítani az egységes lelkészképzést, hogy az egyházkerületi bizottságok helyett egységes Kárpát-medencei lelkészképző bizottság alakuljon, s a különböző teológiák végzőseinek nem kelljen a működéshez különböző vizsgákat tenni. Ugyancsak elérhetőnek, fontosnak és megvalósíthatónak tartom az istentiszteleti alkalmak egységes liturgia szerinti megtartását, s végül, de nem utolsósorban a szeretetszolgálat közös rendszerben való felépítését és működtetését. Nézetem szerint a fentebb ismertetett feladatok nagyjából egyforma súlyúak, ezért megoldásukra nem egyenként, hanem egymással párhuzamosan, folyamatosan kell törekednünk minden egyes régióban, s meg vagyok győződve róla, hogy egy bizonyos idő elteltével már az egységesülés konkrét eredményei is látszani fognak.

4. Van-e a Kárpát-medencei magyar református egység kinyilvánításának a református egyház életén túlmutató jelentése?

Bölcskői Gusztáv:

Mi nagyon reméljük, hogy igen, mert egyfelől arra is próbálunk példát adni, hogy ilyen, a szó szoros értelmében vett válságos időben hogyan lehet egymásra találni, összefogni, és minden különbségünkön felülemelkedni, hogy így tudjunk küzdeni a kollektív emlékezetvesztés ellen. Másfelől egy olyan folyamatot szeretnénk elindítani, amelyben nincs kizárólagosság, nincs türelmetlenség sem, és nem az a megközelítésünk, hogy vagy most jössz vagy soha. Valahol ez mégis csak arról a közös reménységről szól, amelyekre mindennél nagyobb szüksége van nemcsak a magyarországi, de minden társadalomnak.

Csomós József:

Ha az egyház bármilyen megnyilvánulásának, döntésének, tevékenységének nincs az egyház életén túlmutató jelentése, akkor azt nem kellett volna megtenni. Az egyház attól Egyház, hogy mindig túlmutat önmagán. A magyar reformátusok egysége

is abba a kategóriába tartozik, mint az egyház minden más szolgálata: gyűlöletben felmutatni a szeretetet, bosszúban a megbocsátást, számításban az önzetlenséget, széthúzásban az egységet. A megszokásból törvényszerűnek tartott viszonyok között megélni az egészen mást. Beleélni a világba a Krisztus arcú embert, akinek sikerét nem a közvélemény-kutatások mérik, győzelme már kétezer éve végleges, mi már csak a diadalára várunk. Meggyőződésem, hogy ezen az úton tettünk egy határozott lépést.

Csúry István:

A felgyorsult kommunikáció világában egyházi missziónk fontos része lehet a közösen kialakított református álláspont, vélemény közlése. Híveink várják a mértékadó tájékoztatást létkérdésekben, kihívások között. Minden bizonnal a személyes találkozást nem pótolja semmilyen eszköz, de ez nem lehet annak indoka, hogy ne közöljük az elektronikus vagy írott sajtóban az egységes álláspontunkat fontos ügyekben. Diakóniai munkánkban mindig megható, amikor a támogatott személy megtudja, hogy érte sokan összefogtak, messziről is segítették, és imádkoztak érte. Semmit sem veszít intimitásából a diakóniai szolgálatunk, ha feltárjuk, hogy az egység nevében sok helyről érkeznek, és sok helyre eljut a szükséges támogatás.

Legyen véleménye egyházunknak a világunkat érintő minden jelentősebb kérdésben, és azt ne csak egymással osszuk meg, hanem merjük azt fordításban minden földrészre eljuttatni. Merjen a református egyház úgy túlmutatni önmagán, hogy mások is felismerjék: ebben a cselekedetében megint Krisztusra mutat, másoknak is példát nyújtva, hogy egyedül Őbenne keresi és találja meg a célt már itt a földön, és az üdvösséget itt és odaát.

Fazekas László:

Az egység kinyilvánítása elsősorban a magyarság számára bír üzenettel: a ránk kényszerített széttagoeltság ellenére is össze tudunk fogni. Ennek az üzenetnek az érvényét felerősítheti a jövőbeni gyakorlat, ha valóban be tudjuk bizonyítani, hogy nyitottak vagyunk egymás gondjaira, értjük és segítjük egymást. Számunkra egyáltalán nem mellékes az sem, ha ezt úgy sikerül megvalósítani, hogy a nem magyar ajkú reformátusok is meglátják gyümölcseit (Mt 5, 16).

Stienbach József:

A Kárpát-medencei Magyar Református Egyházhoz természetesen a szórványban élő magyar református egyházak is csatlakozhatnak a május 22-i megalakulás után Amerikától Ausztráliáig, szerte a világon. Emellett az egységesülő Magyar Református Egyház nem öncél, hanem a ránk bízott szolgálat hatékonyabb képviselője: közép- és

kelet-európai keretek között Isten Krisztusban közölt szabadító akaratának nyilvános hirdetése, valamint az egymás iránti felelősség, felebaráti szeretet, megbékélés, igazságosság, szolidaritás szolgálata, továbbá a politikai és szociális, gazdasági, kulturális törésvonalak krisztusi áthidalása az evangélium által.

Zán Fábrián Sándor:

Az emberi és műszaki civilizáció fejlődése – mint jól tudjuk – nemcsak áldásos, de sok esetben káros következményekkel befolyásolja a társadalom egyes rétegeit, a családokat, az egyént. Amióta gépek és korszerű műszaki találmányok segítik mindennapi életünket, az ember – úgy látszik – egyre kevésbé van társaira utalva. Ennek következtében bomlanak a közösségek, az emberek az elzárkózásban, az elkülönülésben, s újabban a gazdasági nehézségek által is kényszerítve, a magányba menekülve élik életüket. Tudjuk, hogy most szinte mindenkinek nehezebb lett a sorsa, de mi azt szeretnénk, ha a református gyülekezetek tagjai felvállalnák egymás terheit, kinyilvánítanák, hogy felelősséggel tartoznak egymás iránt, s ezzel példát adnának Európa más közösségeinek, de akár az Európán túliaknak is. Ehhez nemcsak a reményünk van meg, az ehhez szükséges tapasztalatoknak is birtokában vagyunk, hiszen küzdelemmel teli évek vannak mögöttünk, és hosszú harcot folytattunk egymásért már az eddigiek során is, mert ismerjük az isteni parancsot: „Egymás terhét hordozzátok!”

Meggyőződéssel mondom, hogy a közös alkotmány törvényesítő pecsét lesz majd ezen a szándékon. S ez már nemcsak arra biztat, hogy együtt gondolkodjunk, de arra is kötelez, hogy együtt tegyünk közös jövőnk építéséért, hogy Istenben bízva együtt formáljuk életünket. Remélem, hogy ezt elsősorban az emberek egymáshoz való viszonyában fogjuk megtapasztalni!

Bízom benne, hogy nem az autó felségjele és ukrán vagy román rendszáma, a „honnan érkezte?” kérdésre adott válasz határozza majd meg, hogy kik vagyunk, hanem Magyarországon is mindenütt érzéklni és érteni fogják: mi is magyarok vagyunk. Remélem, ezzel az eseménnyel bekerül egy új és pozitív szemlélet gyermekeink majdani történelemkönyvébe, amely sok esetben még mindig hiányosan és hamisan beszél a múlttól. Ennek fényében sokkal nagyobb figyelemmel, több szeretettel tudunk egymás felé fordulni, s ezáltal tovább tudunk nyitni a környezetünkben élő más nemzetek felé is.

